

RADA EVROPY

Evropská charta sportu pro
všechny

Zdravotně postižené osoby



„Sport by se měl pro
postiženého stát hybnou silou,
která mu pomůže nalézt nebo
obnovit vlastní vztah k okolnímu
světu a tím ke svému uznání
coby rovnocenného a
plnoprávného občana“

Ludwig Guttman, 1976.

Počátky....

- Po I. světové válce – amputáři, nevidomí
- Zejména po II. světové válce
- 1948 Stoke Mandeville
- I. Letní hry postižených – Řím 1960 – dále při každé olympiádě.
- Dále Guttmann - rehabilitace osob – tělesné, psych., sociální faktory – 60. léta
- Doceněn význam sportu pro ostatní vady
- Rada Evropy 1984 – Racionální politika rehabilitace postižených: modelový rehabilitační program pro národní úřady.

Dnes...

- 1/10 osob postižená, tj. tělesné, smyslové nebo mentální funkce sníženy min. o 30%.
- Více než 1/2 postižení důsledkem onemocnění, méně než 1/3 důsledkem nehod.
- Počet a % zastoupení narůstá.
- % dětí vyžadujících speciální péči roste každý rok o 3-5%.

Štrasburk 1987 a jak byl připravován:

- Rezoluce (76) – „každý jednotlivec má právo zúčastnit se sportu“
- Rezoluce AP (84) – „účast ve sportu se má podporovat“ a „sport je důležitým faktorem při rehabilitaci a integraci do společnosti“
- Podpora a rozvoj sportu a pohybové rekreace pro všechny postižené osoby je důležitým prostředkem zlepšení kvality života a přispívá rehabilitaci a integraci do společnosti.

Vlády členských států by mj. měly:

- Orgány veřejné správy a soukromé organizace mají vzít na vědomí potřeby postižených osob.
- Zaměřit svoji politiku tak, aby to poskytlo příležitost zúčastnit se rekreačních aktivit
- Zajistit přístup postižených do sportovních zařízení, použitelnost zařízení
- Podporovat spolupráci mezi veřejnými a státními institucemi, jichž se týká sport zdravotně postižených

Vlády členských států by mj. měly:

- Podporovat ustanovení zastřešujících orgánů pro rozvoj sportu zdravotně postižených
- Vyzvat donátory k podpoře tohoto sportu
- Sport jako nedílná součást zdravotní a sociální rehabilitace
- Podporovat vzdělávací instituce
- Podpora výzkumu, vzdělávání, výcvik učitelů Tv

Vlády členských států by mj. měly:

- Podporovat možnost studia postižených, kteří budou chtít pracovat jako učitelé Tv
- Podporovat vzdělávání těch, kteří budou podporovat sport zdravotně postižených.
- Zajistit, aby případná rozhodnutí byla přijímána s ohledem na zájmy a názory postižených.
- Zajistit, aby koncepce sportu v zemi zohledňovala sport postižených.

Vlády mají podpořit spolupráci se sportovními a Tv organizacemi tak, aby

- Rozvíjely vhodné aktivity na všech úrovních
- Posoudily možnost začlenění zdr. postižených do tradičních klubů
- Uznaly, že zdr. postižení mohou aspirovat na vrcholový sport
- Pokračovaly v omezování klasifikačních kategorií s výhledem na sjednocení.
- Rozvíjely politiku informovanosti

VADA (PORUCHA)

Je jakákoli ztráta nebo abnormalita
psychické, fyziologické nebo
anatomické struktury nebo funkce

POSTIŽENÍ

Je jakékoli omezení nebo nedostatek schopnosti (jako důsledek poruchy) jednat či vykonat činnost způsobem nebo v rozsahu, považovaném pro člověka za normální.

HANDICAP (OSLABENÍ)

Je nevýhoda, znevýhodnění určitého jedince, vyplývající z jeho poruchy či postižení, které pak omezuje nebo zabraňuje splnění určité normální role, která se od tohoto jedince očekává (v souvislosti s věkem, pohlavím, sociálními a kulturními hledisky).

Charta je tedy zaměřena na osoby, které

nejsou schopny provádět většinu sportů ani se věnovat pohybové rekreaci bez určité modifikace či úpravy, ať již se speciálním vybavením nebo zvláštní přípravou. Tyto osoby mohou být mentálně retardované, tělesně postižené nebo s kombinovanými vadami, chronicky nemocné (cukrovka, astma či srdeční oslabení), nevidomé, hluché nebo němé.

4 základní oblasti pohybových činností

- Vrcholový sport
- Výkonnostní sport (organizovaný a pravidelný)
- Rekreační sport (rekreační vykonávání PA) pro osobní potěšení
- Sport provozovaný hlavně ze zdravotních důvodů nebo pro udržení kondice

Proč sport pro postižené?

„Sport pro všechny“

Základní strategie – rozšířit prospěšnost působení sportu na co možná nejvíce lidí, tj. zahrnuje co nejvíce všem přístupné sportovní a pohybové aktivity a činnosti v různých formách, od rekreačních až po vrcholové soutěže

PROČ??? „Sport pro všechny“

Základní myšlenky formulovány již v roce 1966 ve Štrasburku

- Postižení jsou skupinou, která nepožívá nebo nemůže požívat výhod podle 1. článku Evr. charty sportu pro všechny z roku 1975: „Každý jedinec má právo účastnit se sportu“ (30% běžná x 3% handicapovaní).
- Vnitřní hodnota sportu – nové kvality do života (psychická pohoda a sebedůvěra).
- Vrcholová úroveň – srovnatelné s nepostiženými.
- Sport přináší sociální a psychologický efekt. Omezení spotřeby léků, lepší zdr. prognóza.

Úloha veřejných institucí

- Odpovědnost zejména na místní úrovni
- Zajišťovat podmínky a zařízení pro sport
- Přístup na sportoviště a efektivní využití
- „Návrh zásad pro zpřístupnění sportovních a rekreačních zařízení pro jejich využití postiženými osobami

Integrace

Konečný cíl integrace je pro osoby s postižením i bez postižení v podstatě podobný, tj. tvorba vhodných podmínek a příležitostí pro postižené osoby, odpovídající jejich potřebám a schopnostem.

Ustanovení klasifikace, která by zohledňovala kvality funkčních schopností sportovců – s vytvořením jedné klasifikační třídy pro nepostižené osoby a s dostatečným množstvím klasifikačních tříd pro osoby se sníženou funkční schopností.

Kooperace a koordinace

Ústřední úroveň – veřejná správa

PA se odrážejí v oblastech politiky:

- Ve zdravotní péči při rehabilitaci a terapii
- V Tv postižených dětí v běžných i speciálních školách
- V dobrovolných organizacích
- V řídicí sféře sportu a tréninku jako celku

Orgány společnosti by se měly postarat o:

- Zpřístupnění zařízení
- Pomoc při transportu postižených osob
- Technické pomůcky

Tv pro postižené v běžných školách

- Začlenění do běžného školského systému
- Praxe vedla k potlačení Tv
- X
- Dřívější praxe ve specializovaných školách
- Nepřípravenost personálu
- Na univerzitách nelze!!!

Problematika vzdělávání a výcviku

- V současné době potřebuje každé desáté dítě speciální vzdělání.
- Učitelé Tv by měli absolvovat specializovaný výcvik se zaměřením na vzdělávání osob s handicapem a poruchami zdraví.
- Uznání role aplikovaných pohybových aktivit při rozvíjení:
 - psychomorických sch. a těl. zdatnosti
 - funkčních pohybů a běžné denní motoriky
 - sportovních dovedností

- Aplikované PA – spojení mezi rehabilitací a výchovně vzdělávacím procesem
- Kvalifikovaní vedoucí pohybových programů budou schopni přizpůsobovat tyto programy pro určité skupiny postižených.

Návrh obsahu výcvikového programu - požadavky bez ohledu na typ studia

- Poznatky o některých typech poruch a postižení: lékařské hledisko, pedagogické, psychologické a sociální aspekty.
- Pochopení handicapu – znalost obtíží pro každodenní činnosti – stanovit cíle a metody k jejich dosažení.
- Poznatky o možných aktivitách pro ten který typ postižení.
- Znalosti o výzkumu v oblasti PA.
- Schopnost komunikace s postiženými.

Stupně speciálního výcviku

Základní příprava

- Pro učitele – poznatky o přizpůsobení a aplikacích PA
- Pomocný zdravotnický personál – PA jako prostředek rehabilitace
- Lékař – vědomí hodnoty cvičení
- Pracovník „rekreace“ – opatření v přístupu

Stupně speciálního výcviku

Postgraduální příprava

- Pro učitele – min. 1-leté studium s poznatky o poruchách a postiženích, o vzdělávacích a reedukačních metodách, o PAS a pohyb. schopnostech.
- Střední zdravot. personál – o základech sport. činností, vých.vzděl. cílech skupinových PA, o koncepci tréninku a výkonnostních limitech

Stupně speciálního výcviku

Inovační příprava

- Pro dobrovolníky a pomocníky – důležité porozumět potřebám jednotlivců, rekreace.
- Sportovní instruktoři – profesionálové – vyšší úroveň sportovní přípravy, příprava univerzálního charakteru s postupnou specializací.